

MODUŁ III

Nazwa:

Jakie są nauczycielskie strategie uczenia czytania i rozumienia różnorodnych tekstów?

Cel ogólny:

Poznanie różnych strategii czytania i rozumienia tekstów, przygotowanie ćwiczeń dla uczniów z wykorzystaniem poznanych strategii.

Czas trwania zajęć: (8 godzin)

Treści:

1. Czynności nauczyciela/ucznia przed, w trakcie, po lekturze tekstów
2. czytanie wg słów kluczy
3. poszukiwanie sensu tekstu: stawianie pytań, poszukiwanie odpowiedzi, formułowanie wątpliwości, znajdowanie myśli przewodnich, graficzne ślady myślenia, budowanie pytań typu prawda-falsz
4. Wprowadzenie
Zapoznanie uczestników z celem i treściami zajęć oraz harmonogramem zajęć w danym dniu.

UWAGA

Prowadzący przypomina, że na zajęciach przydadzą się podręczniki, z jakich korzystają w szkole. Tam będą wyszukiwane przykładowe teksty, ilustracje, mapy, wykresy, przydatne do ćwiczeń. Oczywiście prowadzący powinien mieć kilka podręczników lub tekstów przygotowanych wcześniej.

5. Ćwiczenie 1
Krótki test: Uczestnicy wypełniają krótki test pt.: Czy ty umiesz czytać?

Uwaga:

Właśnie w tym teście pojawiają się pewne strategie, które będą omówione i wykorzystane przez uczestników na zajęciach.

6. Krótka prezentacja strategii: Przed w trakcie i po lekturze – aktywne czytanie.
Prowadzący prosi, aby uczestnicy podali własne pomysły na motywowanie i zachęcanie do czytania w czasie lekcji, można spisać je na plakacie – burza mózgów.

Przed lekturą: MOTYWACJA, NASTRÓJ

- opowiedzcie historyjkę, która jest powiązana z tekstem, poproście o poszukanie podobieństw/przeciwności
- zapiszcie kilka pytań, poproście, aby uczniowie poszukali odpowiedzi w tekście
- narysujcie krzyżówkę, którą będzie można rozwiązać po przeczytaniu tekstu
- włączcie muzykę i poproście uczniów o komentarz do niej i tekstu
- zapiszcie wydarzenia i poproście uczniów o ułożenie w kolejności po przeczytaniu tekstu
- zapytajcie, co uczniowie wiedzą, pamiętają na dany temat
- inne

Można przytoczyć materiał z Gazety Wyborczej Staszka Dudki: Szympan z żabą w tle.

Gra wstępna

Jedną z lekcji zacząłem tak: „Opiekowałem się kiedyś 90-letnią kobietą. To była końcówka jej życia, siedziałem z nią godzinami i chcąc nie chcąc, obserwowałem. Najczęściej leżała na boku z podkurczonymi nogami, z dłońmi wpuszczonymi między uda. Tak ją zapamiętałem. Jakiś czas potem wybrałem się do zoo i zatrzymałem się przy szympansie zamkniętym w obszernym akwarium. Tłumy dzieci pukały w szybę, by szympans łaskawie zwrócił na nie uwagę, ale ten był apatyczny. Bez życia leżał na boku z łapskami wpuszczonymi między kończyny. Przypomni mi moją staruszkę. Boże, pomyślałem, jak on dużo ma z człowieka”. To był wstęp. Już złapałem ich na haczyk historyjki, teraz wykonam następne posunięcie: rozdaję tekst z gazety o książce P. Singera pt. „Wyzwolenie zwierząt”. Artykuł, który pokazuje szowinistyczny stosunek człowieka do zwierzęcia.

Po co ? Czemu ma służyć obrona przeze mnie taktyka? Proste:

- Zaczynam lekcję, sugerując temat i wzbudzając emocje grupy. Nie będą mieli beznamiętnego stosunku do tekstu, który za chwilę wezmą do ręki.
- Stwarzam kontekst dla artykułu; ten kontekst jest w moim wydaniu często osobisty, ale uczeń przywołuje analogiczne sytuacje z własnego życia i dzięki temu może przeżyć tekst silniej.
- Człowiek lepiej zapamiętuje narrację niż logiczny wywód, dlatego wpisanie tematu w historyjkę sprawia, że będzie on lepiej zapamiętany.
- Efekt najważniejszy: zainteresowanie ucznia. Praca z uczniem niezainteresowanym jest jak podnoszenie zbyt ciężkiego kloca.

Rekonstrukcja

Kolejnym etapem jest rekonstrukcja treści tekstu. Sprawdzam, ile uczniowie pamiętają i jak zrozumieli.

A więc pytania: Gdzie i kiedy rzecz się dzieje? Kim są bohaterowie? Dlaczego tak a nie inaczej postępują? Etc...

Jednak nie trzymam się niewolniczo tekstu:

- Odwołuję się do skojarzeń.
- Dopuszczam dygresje, sam zresztą w nich celuję. Pilnuję, żeby dygresja nie przerodziła się w dywagację (tj. wywód, który utracił związek z tematem). Dbam, by od dygresji powrócić do wątku głównego.
- Opuszczam nawet ważne rzeczy, jeśli rozmowa zbyt długo się przeciągnęła i za chwilę przestanie być atrakcyjna. Boję się, żeby nie zamęczyć tematu. Chciałbym, żeby z omawianym tekstem łączyły się pozytywne wspomnienia.

Przesłanie

Czy ktoś pamięta felieton Sławomira Mrożka, w którym naukowiec puszy się, że posiada całą wiedzę o żabie? Pokazuje jej prawą kończynę, lewą, jej płuco i żołądek. Rozłożył żabę na czynniki pierwsze. Ale... czy to jeszcze jest żaba?

Mam w pamięci tę anegdotę, gdy prowadzę lekcję. Pilnuję się, by analizować tekst, zachowując umiarny zdrowy rozsądek. Bo cóż z tego, że uczeń zrozumie czytankę na wylot, wyłapie wszystkie personifikacje i aluzje, jeśli na samo wspomnienie przeczytanego dzieła żołądek będzie mu podjeżdżał do gardła? **Tak bawmy się żabą, żeby jej nie zarżnąć!**

Można wykorzystać pisemne polecenia dla ucznia:

Prześledź tekst, zorientuj się, czego dotyczy. Zastanów się, co wiesz na dany temat. Sprawdź w słowniku trudne wyrazy. Zadaj kilka pytań, na które chciałbyś znaleźć odpowiedź, np.

Przed lekturą	W trakcie lektury		Po lekturze
Czego się dowiem? Co się stanie? Jak się zakończy?	Przykłady potwierdzające moje przypuszczenia.	Przykłady pokazujące, że nie miałam racji.	Co o tym myślę po przeczytaniu tekstu? Czego się dowiedziałem?

7. Ćwiczenie 1

Uczestnicy stosują strategię przedstawioną wyżej na przykładzie tekstu pt: *Egzamin z telefonem do przyjaciela*. Wypełniają kartę pracy, taką, jaką mogą dać uczniowi na lekcji. Po wypełnieniu karty dzielą się refleksami na temat tej strategii.

Prześledź tekst, zorientuj się, czego dotyczy. Zastanów się, co wiesz na dany temat. Wypełnij tabelę.

Przed lekturą	W trakcie lektury		Po lekturze
Czego się dowiem? Na czym to polega? Jak się zakończy?	Przykłady potwierdzające moje przypuszczenia	Przykłady pokazujące, że nie miałam racji	Czego się dowiedziałem? Co o tym myślę po przeczytaniu tekstu?

Egzamin z telefonem do przyjaciela?

Każdy uczeń pomstuje na sprawdziany, w czasie których zmuszany jest do zapamiętywania niezliczonych ilości informacji, z których po tygodniu pozostaje tylko wspomnienie. Australijczycy zdecydowali się na radykalny krok – w Presbyterian Ladies' College w Croydon uczennice mogą w czasie egzaminu korzystać z Internetu, a nawet dzwonić do przyjaciela.

Dzięki zgodzie nauczycieli na korzystanie przez uczennice z podcastów, zasobów internetowych i telefonu do zaufanej osoby pojęcie „ściągnięcia” zostało całkowicie zredefiniowane. Na razie taka pomoc jest dozwolona tylko w czasie zajęć z angielskiego, ale jeżeli odniesie skutek, będzie mogła być zastosowana też w czasie innych zajęć. Pilotażowy program nadzoruje Dierdre Coleman, która uważa, że zachęcanie uczniów do korzystania z internetowych źródeł informacji nie prowadzi wcale do plagiatów, ponieważ uczniowie muszą zaznaczyć każde źródło, z którego korzystają. „Jeżeli chodzi o przygotowanie ich uczniów do wyjścia w świat, musimy zredefiniować nasze tradycyjne pojęcie do tego, co rozumiemy przez ściągnięcie” - mówi Coleman. „Jeżeli nasi uczniowie nie będą rozumieli koncepcji zadania, ani tego, nad czym mają konkretnie pracować, to dostęp do fragmentarycznych informacji nie pomoże im w efektywnym jego wykonaniu.” Nauczycielka uważa również, że wkrótce w czasie swojej zawodowej kariery, żaden z jej uczniów nie będzie musiał składować takiej ilości informacji w swoich głowach. Ich zadaniem będzie przede wszystkim znaleźć wartościowe źródło informacji w krótkim czasie, a następnie zweryfikować jego wiarygodność. **Telefon do cioci pomaga na egzaminie.** Uczniowie, którzy mieli możliwość skorzystania z tego typu pomocy w czasie pisania testu, na początku pomysłu przyjęli z rezerwą. Na przykład Emily Waight mówi: „Na początku byłam

trochę niepewna, bo nie wiedziałam, w jaki sposób mogłoby to nam pomóc. Ale nie wydaje mi się, że można to nazwać ściąganiem po tym, jak dwa razy już pisałam taki egzamin. To po prostu pomaga w znalezieniu odpowiednich informacji i właściwej odpowiedzi na pytania”. Inna uczennica, Annie Achie, była jeszcze bardziej optymistyczna - „Telefon do przyjaciela naprawdę mi pomógł. Fajnie było móc z kimś porozmawiać i przedyskutować kilka pomysłów. Zadzwoiłam do mojej cioci, która jest całkiem niezła z angielskiego. Spytałam ją o Igrzyska Olimpijskie i czy to nie strata pieniędzy. Podpowiedziała mi, że zużyto te pieniądze na infrastrukturę, zamiast na pomoc ludności Chin. Rozwinęłam ten temat”. Niezależnie od uczuć, jakie wzbudza w czytającym fakt, że piętnastoletnia licealistka nie wpadła na ten pomysł sama, trzeba przyznać, że w takim wypadku pomoc drugiej osoby, może wzbogacić pracę ucznia, który przecież i tak napisać wszystko musi sam. Podobnie uważa Coelman, która przytacza jako przykład zadanie polegające na zastosowaniu „języka perswazji”. Jego cechy były najpierw zidentyfikowane na podstawie przemówienia Martina Luthera Kinga oraz „Opowieści Wigilijnej” Dickensa. Potem, wykorzystując temat igrzysk olimpijskich, należało umiejętnie go użyć. Tak więc wiedza o samych igrzyskach nie była tym, co chciano przetestować. W końcu skoro w telewizji wszyscy uczestnicy popularnych „Milionerów” mogli liczyć na swoje trzy koła ratunkowe, to czemu nie pozwolić na to uczniowi, który gra nie o pokątną sumę pieniędzy, ale po prostu o zwykłą ocenę?

Komentarz

W debacie nad polskim systemem edukacyjnym często przejawia się wątek przeładowywania głów uczniów wiedzą faktograficzną. Również studenci kojarzą egzaminy z długimi stronami informacji, które należy zapamiętać, a potem wyrecytować w trakcie egzaminu. Natomiast umiejętności logicznego myślenia, czytania ze zrozumieniem i wyciągania wniosków są nadal zaniedbywane, mimo, że uwzględnione już są w egzaminach maturalnych. A to przecież właśnie one będą bardziej przydatne w dorosłym życiu, niż wszystkie lewe dopływy Wisły.

05.09.2008. Redaktor: Agnieszka Andrzejczak

8. Przedstawienie strategii SŁOWA – KLUCZE

Strategia ta polega na rozbudzaniu zainteresowań przed lekturą tekstu, by proces czytania był aktywną formą sprawdzania hipotez i wiedzy. Można tu wykorzystać tekst literacki oraz informacyjny. Można tę strategię zastosować tylko w wersji ustnej, rozmawiając z uczniami, można wykorzystać do tego kartę pracy.

Słowa-klucze	Pytania dla ucznia	Odpowiedzi ucznia
	Na podstawie słów- kluczy spróbuj wyobrazić sobie, o czym jest tekst?	
	Narysuj obrazek, symbol związany z wyobrażonym tekstem	
	Czego się chciałbyś się dowiedzieć czytając tekst?	
	Czego się dowiedziałeś po przeczytaniu tekstu? Czy Twoje przewidywania się sprawdziły?	

9. Ćwiczenie 2

Uczestnicy mają wybrać 7 słów-kluczy do tekstu z poprzedniego ćwiczenia, np. *telefon, Australia, Internet, przyjaciel, ciocia, egzamin, Igrzyska Olimpijskie*. Następnie mają poszukać takiego tekstu w podręczniku, w którym można zastosować strategię SŁOWA-KLUCZE oraz wypisać z niego 10 kluczowych pojęć. Następnie zamieniają się z sąsiednią grupą, która próbuje krótko odpowiedzieć na pytania.

10. Strategia **5 KROKÓW W POGONI ZA SENSEM**

Strategia najlepiej się nadaje do czytania tekstów informacyjnych, podręcznikowych.

Instrukcja dla ucznia:

1. Przejrzyj tekst

- Przeczytaj tytuł.
- Przeczytaj śródtytuły i zdania otwierające.
- Obejrzyj ilustracje, mapy, tabele, wykresy.
- Przeczytaj wstęp.
- Przeczytaj ostatni fragment lub podsumowanie.

2. Postaw pytania

- Zastanów się, na jakie pytania znajdziesz odpowiedź w tekście.
- Zamień tytuł na pytanie, to powinno być pytanie kluczowe, główny cel lektury.
- Zmień na pytania podpisy pod wykresami, tabelami, mapami.
- Zapisz wszystkie pytania, które przyszły Ci do głowy w trakcie przeglądania tekstu.
- Wypisz z tekstu niezrozumiałe słowa i wyjaśnij ich znaczenie.

3. Szukaj odpowiedzi

- Spróbuj znaleźć odpowiedzi na pytania postawione wcześniej.
- Wykorzystaj odszukane wcześniej definicje.
- Ewentualnie dopisuj kolejne pytania w trakcie czytania.

4. Zrób bilans

- Odłóż tekst, zostaw listę pytań.
- Odpowiedz na pytania.
- Jeśli są pytania, na które nie potrafisz odpowiedzieć, zajrzyj ponownie do tekstu.
- Jeśli w tekście nie ma odpowiedzi, wyraźnie to zaznacz.

5. Czego się dowiedziałeś?

- Sformułuj odpowiedź na pytanie kluczowe.
- Przejrzyj cały tekst, zrób notatki w postaci graficznej, aby były widoczne związki pomiędzy poszczególnymi informacjami.
- Zastanów się, jak ten tekst przedstawić innym, jak wykorzystać w praktyce, jak zmieniły się twoje poglądy i wiedza?

11. Ćwiczenie 3

Proszę z podręcznika wybrać jeden rozdział i zastosować do niego wskazówki z punktu 1 i 2. Pytania do tekstu można zapisać na kolorowych kartkach lub ołówkiem przy tekście.

12. Strategia WEJDŹ W TEKST

Pomaga uczniom wyobrazić kobieto, co czytają, zaangażować się poznawczo i emocjonalnie. Częste stosowanie buduje nawyk szukania sensu tekstu. Należy czytać na głos kolejne zdania tekstu i mówić, jakie myśli, pytania i wątpliwości on budzi. Ważne jest, aby nikt pytań i wątpliwości nie kwestionował, nie wyśmiewał, nie oceniał. Można wykorzystać poniższą tabelę:

Tekst literacki lub informacyjny	Komentarz, pytania, wątpliwości

13. Ćwiczenie 4 Uczestnicy wykorzystują w praktyce strategię poznania.

tekst	komentarz
<p>Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła wczoraj wyniki kontroli systemu awansu zawodowego nauczycieli. Ma on cztery stopnie w polskich szkołach: stażysta, kontraktowy, mianowany i najlepiej opłacany nauczyciel dyplomowany. NIK sprawdził 28 szkół publicznych, siedem kuratoriów, 14 samorządów oraz MEN. Tylko dwie szkoły przeszły kontrolę bez uwag. Zastrzeżenia do pozostałych to m.in.: komisje oceniające dorobek nauczycieli pracują w pośpiechu, źle oceniają, czy dany nauczyciel rzeczywiście na awans zasługuje, w wielu brakuje specjalistów w dziedzinie, w której specjalizuje się awansowany nauczyciel. Nauczyciele też mówią o wadach systemu. Co czwarty nauczyciel dyplomowany, co szósty mianowany i niemal co dziesiąty spośród kontraktowych źle ocenia przydatność w pracy tego, co robił w ramach zdobywania kolejnego awansu. W dodatku - jak stwierdzili kontrolerzy - system awansu niedługo przestanie nauczycieli motywować. Od tego, czy ktoś jest stażystą, nauczycielem kontraktowym, mianowanym, czy dyplomowanym, zależy wysokość jego pensji. Osiągnięcie najwyższego pułapu zajmuje nauczycielowi dziesięć lat. I tu ścieżka nauczycielskiej kariery się kończy. Dalej nie ma już żadnego wymiernego powodu, żeby się doksztalać. - W tej chwili jest ok. 40 proc. nauczycieli dyplomowanych i ten odsetek rośnie. Wkrótce będzie ich 80 proc., może nawet 90 proc. A to znaczy, że większość nauczycieli nie będzie miała przed sobą perspektywy awansowej. Nie będą się już musieli starać - mówił wczoraj dyrektor departamentu nauki, oświaty i dziedzictwa narodowego w NIK Grzegorz Buczyński. Jego zdaniem MEN powinno zmienić system, który obowiązuje od 2000 r. Gorzej, że według NIK nie ma zależności między statusem nauczycieli a wynikami osiąganymi przez ich uczniów. - Sprawdziliśmy: w małej szkole, gdzie pracowali tylko nauczyciele dyplomowani, dzieci miały słabsze wyniki niż w takiej, która zatrudniała nauczycieli mniej wykwalifikowanych - mówi Buczyński. Według NIK trzeba powiązać system awansowania nauczycieli z jakością pracy ich szkoły, np. z wynikami egzaminów zewnętrznych. Ligia Krajewska, dyrektor gabinetu politycznego MEN: - Niezależnie od raportu NIK już myślimy o ulepszeniu systemu awansu zawodowego. Zamierzamy zlecić badania porównawcze, na ile polski system jest skuteczny, a jak jest w innych krajach. Zmiany jednak nie będą proste - obecny system gwarantuje Karta nauczyciela.</p>	

14. Strategia ZNAJDŹ GŁÓWNĄ MYŚL

Zrozumienie głównej myśli polega na wydobyciu jej spośród wielu informacji, które ją wspierają, dopełniają, a także informacji dodatkowych.

Najważniejszy problem

Opis problemu:

Dodatkowe informacje:

Podsumowanie

15. Ćwiczenie 5

Proszę znaleźć w podręczniku tekst, który będzie odpowiedni do wykorzystania poznanej strategii: Znajdź główną myśl.

16. Strategia: ŚLADY TWOJEGO MYŚLENIA

Strategia ważna szczególnie dla wzrokowców. Polega na opracowaniu systemu znaków, którymi można oznaczyć ołówkiem na marginesie ważne elementy. Np.

? – muszę sprawdzić

! – ważne

!!! – koniecznie trzeba zapamiętać

@ - zajrzeć do Internetu i sprawdzić

* - elementy trudne

+ - to już wiem

17. Strategia PRAWDA- FAŁSZ

Strategia ta ma zaciekać czytelnika i pozwala przypomnieć sobie posiadaną wiedzę. Uczeń zaznacza stwierdzenia, które są prawdziwe – P oraz które są fałszywe – F, zgodnie z posiadaną wiedzą lub intuicją. Wymaga od nauczyciela przygotowania pytań np. w takiej tabeli:

Przed lekturą	Stwierdzenie	Po lekturze

Następnie uczeń dostaje tekst i już zgodnie z tekstem zaznacza twierdzenia prawdziwe i fałszywe. Aktywne czytanie będzie się koncentrować na sprawdzaniu hipotez wcześniej zaznaczonych.

18. Ćwiczenie 7

Proszę zaznaczyć zgodnie z intuicją lub posiadaną wiedzą, które stwierdzenia są fałszywe a które prawdziwe P/F. Następnie przeczytać tekst i zaznaczyć na jego podstawie P/F.

Przed lekturą	Stwierdzenie	Po lekturze
	Świadek powinien sam dowiedzieć się przed rozprawą, jakie prawa mu przysługują. Niewiedza go nie usprawiedliwia.	
	Jeśli zostałeś wezwany w charakterze świadka, zawsze możesz odmówić składania zeznań.	
	Zachowujesz prawo do wynagrodzenia za czas, kiedy nie pracowałeś, gdyż występowałeś w charakterze świadka.	
	Świadek sam ponosi koszty przejazdu na rozprawę sądową.	
	Jako świadek musisz zeznawać, ale w szczególnych przypadkach wolno Ci zataić prawdę, a nawet zeznać nieprawdę.	
	Pracodawca sam decyduje, w jakim terminie jego pracownik może się stawić w sadzie, ale musi o tym poinformować są z wyprzedzeniem 7 dni.	

Tekst:

- Od zasady obowiązkowego złożenia zeznań przez świadka istnieją wyjątki. Szczególnie ważne jest prawo do odmowy składania zeznań i odpowiedzi na pytania.
- Składanie fałszywych zeznań (zeznawanie nieprawdy lub zatajenie prawdy) jest karalne. Dotyczy to zarówno spraw karnych jak i cywilnych oraz administracyjnych.
- jeśli masz jako świadek jakieś prawa, zostaniesz o tym pouczony: brak tego pouczenia jest poważnym błędem proceduralnym i nie możesz z tego powodu ponosić konsekwencji.
- Jako świadek masz prawo żądać zwrotu kosztów, jakie poniosłeś w związku ze wstawieniem się w sadzie – trzeba to zgłosić najpóźniej po zakończeniu rozprawy.
- Jako świadek masz obowiązek stawić się na wezwanie odpowiedniego organu
- Pracodawca jest obowiązany zwolnić osobę, która została wezwana do osobistego stawiennictwa przez organ administracji, sąd prokuraturę, policje, kolegium (z pozostawieniem prawa do wynagrodzenia za czas pracy albo za zwrotem równowartości tego wynagrodzenia od wzywającego organu).

Środki dydaktyczne wykorzystywane w czasie zajęć:

- przykładowe testy do indywidualnego wypełnienia dla uczestnika: Czy Ty umiesz czytać? Test matematyczny?
- karty pracy do pracy w grupach: ćwiczenie 1-6

Materiały dla uczestników:

W wersji elektronicznej na CD, co da możliwość dowolnego przetwarzania materiałów w zależności od potrzeb uczestników:

- krótkie informacje teoretyczne
- przykładowe testy wypełnianie w czasie zajęć
- przykładowe testy, które można też wykorzystać w szkole

MODUŁ III

CZY TY UMIESZ CZYTAĆ?

Ten mały test pozwoli sprawdzić, czy czytając teksty informacyjne stosujesz metody czytania ze zrozumieniem.

Odpowiedz na poniższe pytania, używając symboli:

++ = zawsze

+ = często

- = rzadko

-- = nigdy

Podlicz sumę, odejmując minusy od plusów. Im wyższy wynik, tym lepsze czytanie ze zrozumieniem.

Czy zanim zaczniesz czytać tekst informacyjny:

1. przeglądasz tekst, rzucając okiem na tytuł, śródtytuły, słowa wyróżnione tłustym drukiem, na ilustracje, wykresy, mapki, itd.?
2. Zastanawiasz się, czego możesz się dowiedzieć?
3. zadajesz sobie pytanie, co już wiesz na ten temat?
4. starasz się przewidzieć, o czym będzie tekst?
5. zastanawiasz się, jak zorganizować pracę, by nic cię nie rozpraszało?

Czy podczas czytania....

6. rozumiesz, co czytasz?
7. robisz notatki lub inaczej zapisujesz najważniejsze informacje?
8. stawiasz sobie pytania, gdy czegoś nie rozumiesz lub nie wiesz?
9. sprawdzasz znaczenie nieznanych słów w odpowiednim słowniku?
10. zatrzymujesz się od czasu do czasu i myślisz, co właśnie przeczytałeś?
11. zastanawiasz się, jakie znaczenie ma dla ciebie to, co właśnie czytasz?

Czy po zakończeniu czytania ...

12. sprawdzasz, czy dowiedziałeś się tego, czego się oczekiwałeś?
13. przeglądasz tekst, jeszcze raz, aby go lepiej zrozumieć?
14. zastanawiasz się, co okazało się szczególnie interesujące, ważne?

Czy po zakończeniu czytania potrafisz...

15. podsumować najważniejsze treści?
16. ocenić, w jakim stopniu tekst był zgodny z twoją poprzednią wiedzą?
17. ocenić, czy tekst jest dobry?
18. szukać następnych źródeł wiedzy o danej sprawie?

Ćwiczenie 2

Proszę wybrać 7 słów-kluczy do tekstu z poprzedniego ćwiczenia. Następnie proszę poszukać takiego tekstu w podręczniku, w którym można zastosować strategię SŁOWA-KLUCZE oraz wypisać z niego 10 kluczowych pojęć i wpisać je do tabeli poniżej. Następnie proszę zamienić się z sąsiednią grupą, która spróbuje krótko odpowiedzieć na pytania i zweryfikuje swoje oczekiwania z treścią tekstu.

Słowa-klucze	Pytania dla ucznia	Odpowiedzi ucznia
	Na podstawie słów – kluczy spróbuj wyobrazić sobie, o czym jest tekst?	
	Narysuj obrazek, symbol związany z wyobrażonym tekstem	
	Czego się chciałbyś się dowiedzieć czytając tekst?	
	Czego się dowiedziałeś po przeczytaniu tekstu? Czy Twoje przewidywania się sprawdziły?	

Ćwiczenie 5

Proszę znaleźć w podręczniku tekst, który będzie odpowiedni do wykorzystania poznanej strategii: Znajdź główną myśl. Proszę uzupełnić schemat.

Najważniejszy problem

Opis problemu:

Dodatkowe informacje:

Podsumowanie

ROZUMIENIE TEKSTU - GRYPA

PROGRAM DOBROWOLNYCH SZCZEPIEŃ PRZECIW GRYPIE DLA PRACOWNIKÓW ACOL

Jak wszyscy dobrze wiemy, zimą grypa atakuje znieca wiele osób. Jej ofiary mogą być chore całymi tygodniami. Najlepszy sposób na zwalczenie tego wirusa to sprawne i zdrowe ciało. Szczególnie zalecane są codzienne ćwiczenia fizyczne oraz spożywanie dużych ilości owoców i warzyw, co wspomaga układ odpornościowy organizmu w zwalczaniu wirusa.

ACOL postanowił umożliwić pracownikom zaszczepienie się przeciw grypie, co jest dodatkowym zabezpieczeniem przed rozprzestrzenianiem się tego złośliwego wirusa. Na zlecenie naszej firmy, w tygodniu rozpoczynającym się 16 października przyjdzie pielęgniarka i w godzinach pracy przeprowadzi szczepienia. Program jest darmowy i dostępny dla każdego pracownika.

Uczestnictwo w nim jest dobrowolne. Pracownicy, którzy zechcą z niego skorzystać, zostaną poproszeni o podpisanie oświadczenia, że nie mają alergii oraz że zostali poinformowani o możliwości wystąpienia niewielkich skutków ubocznych w wyniku szczepienia.

Z doświadczeń lekarzy wynika, że szczepienia nie wywołują grypy. Mogą jednakże wywołać pewne skutki uboczne, takie jak zmęczenie, niewielka gorączka lub lekki ból ramienia.

KTO POWINIEN SIĘ ZASZCZEPIĆ?

Wszyscy zainteresowani ochroną przed wirusem. Szczepienia są zalecane szczególnie ludziom powyżej 65 roku życia. Jednakże bez względu na wiek, są one zalecane KAŻDEMU, kto cierpi na przewlekłą, wyczerpującą chorobę, zwłaszcza serca, płuc, oskrzeli lub na cukrzycę. W środowisku biurowym WSZYSCY pracownicy są narażeni na zarażenie się grypą.

KTO NIE POWINIEN SIĘ SZCZEPIĆ?

Osoby, które mają uczulenie na jajka, chorzy z wysoką gorączką i kobiety w ciąży. Jeśli przyjmujesz jakieś lekarstwa lub wcześniej zdarzyło Ci się źle zareagować na szczepienie przeciw grypie, skontaktuj się ze swoim lekarzem. Jeśli pragniesz zaszczepić się w tygodniu rozpoczynającym się 16 października, prosimy o powiadomienie o tym pani Aliny Kowalewskiej do 6 października. Dzień i godzina szczepień zostaną ustalone w zależności od możliwości pielęgniarki, liczby chętnych i daty odpowiadającej największej liczbie pracowników. Jeśli chcesz zaszczepić się przed zimą i nie odpowiada ci ustalony termin, również prosimy o kontakt z panią Kowalewską. Jeśli będzie wystarczająco dużo chętnych, zostanie zorganizowana dodatkowa seria szczepień.

Więcej informacji można uzyskać u p. Aliny Kowalewskiej pod numerem 5577....
Alina Kowalewska, kierowniczka działu kadr w firmie o nazwie ACOL, przygotowała ogłoszenie dla pracowników, zamieszczone na dwóch poprzednich stronach. Na podstawie zawartych w nim informacji, odpowiedz na zadane dalej pytania.

Pytanie 1: GRYPA

Co szczególnie proponuje się w programie szczepień ochronnych w firmie ACOL?

- A. W zimie prowadzone będą codzienne ćwiczenia fizyczne.
- B. Szczepienia będą prowadzone w godzinach pracy.

- C. Uczestnikom zostanie zaoferowana premia.
- D. Lekarz będzie wykonywał szczepienia.

GRYPA: PUNKTACJA 1

CEL PYTANIA: Wyszukanie informacji: przejrzanie tekstu i znalezienie dokładnie przedstawionych informacji

Pytanie 2: GRYPA

Można wypowiadać się o **zawartości** tekstu, tzn. o czym jest w nim mowa. Można również wypowiadać się o **stylu** tekstu, tzn. o sposobie, w jaki został napisany. Alina starała się, aby **styl** ogłoszenia był przyjazny i zachęcający. Czy uważasz, że jej się to udało? Uzasadnij swoją wypowiedź, powołując się na odpowiednie szczegóły sposobu prezentacji ogłoszenia, jego stylu, ilustracji i innych elementów szaty graficznej.

.....

.....

.....

GRYPA: PUNKTACJA 2

CEL PYTANIA: Przemyślenie formy tekstu: zidentyfikowanie cech odnoszących się do stylu tekstu i jego celu.

Pytanie 3: GRYPA

Z ogłoszenia wynika, że jeśli chcesz się zabezpieczyć przed grypą, szczepionka jest

- A. *bardziej skuteczna niż ćwiczenia fizyczne i zdrowa dieta, ale bardziej ryzykowna.*
- B. *dobrym pomysłem, ale nie zastąpi ćwiczeń i zdrowej diety.*
- C. *równie skuteczna jak ćwiczenia i zdrowa dieta, lecz mniej kłopotliwa.*
- D. *nie warta zastanowienia, jeśli dużo ćwiczysz i przestrzegasz zdrowej diety.*

GRYPA: PUNKTACJA 3

CEL PYTANIA: Interpretacja: łączenie różnych części tekstu

Pytanie 4: GRYPA

We fragmencie ogłoszenia jest napisane:

„KTO POWINIEN SIĘ ZASZCZEPIĆ?”

Wszyscy zainteresowani ochroną przed wirusem.”

Po tym, jak Alina rozesłała ogłoszenie w całej firmie, kolega z pracy powiedział jej, że nie powinna była umieszczać w tekście zdania „Wszyscy zainteresowani ochroną przed wirusem”, ponieważ wprowadza ono w błąd.

Czy zgadzasz się, że to zdanie wprowadza w błąd i nie powinno zostać umieszczone w tekście? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

GRYPA: PUNKTACJA 4

CEL PYTANIA: Przemyślenie treści tekstu: ocena odpowiedniości fragmentu tekstu w stosunku do jego całego znaczenia i celu

Pytanie 5: GRYPA

Biorąc pod uwagę informacje zawarte w ogłoszeniu, który z niżej wymienionych pracowników powinien skontaktować się z Aliną Kowalewską?

- A. *Stefan z magazynu, który nie chce się zaszczepić, bo polega na swojej wrodzonej odporności.*
- B. *Julia z działu sprzedaży, która chciałaby wiedzieć, czy program szczepień jest obowiązkowy.*
- C. *Alicja z działu korespondencji, która chciałaby się zaszczepić, ale spodziewa się dziecka za dwa miesiące.*
- D. *Michał z księgowości, który chciałby się zaszczepić, ale od 16 października będzie miał urlop.*

GRYPA: PUNKTACJA 5

CEL PYTANIA: Przemyślenie tekstu i odniesienie się do kryteriów przedstawionych w tekście

Ćwiczenie 1

Wirujący plakat - pytania

1. Czego oczekuje Pani/Pan od dziecka, kiedy zadaje Pani/Pan zadanie do domu: „naucz się czytać”?
2. Czego oczekuje Pani/Pan od rodziców, kiedy zadaje Pani/Pan zadanie do domu: „naucz się czytać”?
3. Dlaczego dzieci zdolne niechętnie uczą się czytać, kiedy mają zadanie do domu: „naucz się czytać”?
4. Dlaczego dzieci niezdolne niechętnie uczą się czytać, kiedy mają zadanie do domu: „naucz się czytać”?
5. Dlaczego rodzice powinni wspierać naukę czytania w domu?
6. Jakich błędów nie powinni popełnić rodzice w domowej nauce czytania?

Ćwiczenie 2

Poniżej przedstawione są błędy rodziców w domowej nauce czytania.

Proszę, posługując się zasadą kontrastu, napisać zasady dla rodziców wspierające naukę czytania w domu.

1. wyręczanie dziecka w czytaniu
2. lekceważenie dziecka, czytającego głośno
3. brak konsekwencji
4. brak systematyczności
5. zmuszanie do czytania
6. ciągle poprawianie
7. pośpiech
8. lekceważenie zainteresowań dziecka
9. brak odpowiednich warunków
10. brak rozmowy o przeczytanym tekście

Zasady wspierające domową naukę czytania

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Materiały

dla uczestników szkolenia

Moduł III

7 STRATEGII CZYTANIA ZE ZROZUMIENIEM TEKSTÓW INFORMACYJNYCH I LITERACKICH

I. Przed, w trakcie i po lekturze tekstu:

Przed lekturą:

- ❖ Zorientuj się, czego tekst dotyczy
- ❖ Zastanów się, co wiesz na dany temat
- ❖ Zadaj kilka pytań, na które chciałbyś znaleźć odpowiedź w tekście
- ❖ Spróbuj przewidzieć, czego dowiesz się z lektury

W trakcie lektury:

- ❖ Staraj się wyobrażać sobie, co czytasz
- ❖ Myśl i czuj, nie bój się refleksji, ocen, skojarzeń, zastanawiaj się
- ❖ Od czasu do czasu podsumuj to, czego się dowiedziałeś
- ❖ Gdy widzisz luki w informacji, zapisz pytanie
- ❖ Spróbuj odpowiedzieć sobie na pytanie, sprawdź, czy twoje przypuszczenia były słuszne
- ❖ Zaznacz te fragmenty, których nie zrozumiałeś, spróbuj do nich powrócić po lekturze całości

Po lekturze

- ❖ Poszukaj źródeł, by wyjaśnić, czego nie zrozumiałeś
- ❖ Przejrzyj jeszcze raz tekst, podsumuj to, co przeczytałeś
- ❖ Określ, jak można wykorzystać to, czego się dowiedziałeś
- ❖ Jeśli coś budzi twój sprzeciw, napisz w punktach polemikę
- ❖ Zastanów się, czego jeszcze się można dowiedzieć i gdzie szukać informacji

II. Słowa kluczowe

- ❖ Zanim dasz do przeczytania tekst, wybierz z niego 10-20 kluczowych słów
- ❖ Przeczytaj uczniom te słowa i poproś, aby sobie wyobrazili, o czym jest ten tekst (rysunek, lista pytań)
- ❖ Wtedy poleć uczniom przeczytanie tekstu i porównanie ze wstępnym wyobrażeniem
- ❖ Zachęć do przedstawienia tego, co przeczytali, za pomocą rysunku, odpowiedzi na pytania

Słowa-klucze	Pytania dla ucznia	Odpowiedzi ucznia
	Na podstawie słów – kluczy spróbuj wyobrazić sobie, o czym jest tekst?	
	Narysuj obrazek, symbol związany z wyobrażonym tekstem	
	Czego się chciałbyś się dowiedzieć czytając tekst?	
	Czego się dowiedziałeś po przeczytaniu tekstu? Czy Twoje przewidywania się sprawdziły?	

A oto niektóre ćwiczenia kształtujące umiejętność czytania ze zrozumieniem w poszczególnych klasach:

KLASA I

- odszukiwanie liter i wyrazów w tekście (można je podkreślać, liczyć, szukać wyrazu podstawowego na dalszych stronach książki),
- odszukiwanie zdań w tekście,
- wyszukiwanie imion dzieci, nazw zwierząt, zabawek, sprzętów, itp.
- układanie wyrazów z liter alfabetu ruchomego,
- wykonanie polecenia zapisanego na tablicy,
- układanie zdań łatwych i trudniejszych z rozsypanych wyrazów,
- układanie wyrazów (ewentualnie krótkich zdań) z rozsypanek sylabowych,
- dobieranie kartek zawierających pytania i odpowiedzi,
- dobieranie obrazków do zdań i odwrotnie (zdań do obrazków),
- grupowanie kartek z wyrazami do obrazka,
- segregowanie kartek z wyrazami wg porządku podanego przez nauczyciela,
- pisanie odpowiedzi na pytania uwidocznione na tablicy,
- poszukiwanie w tekście odpowiedzi na postawione pytania

KLASA II

- wyszukiwanie fragmentów odnoszących się do osób i miejsca akcji,
- wyszukiwanie fragmentów związanych z ilustracją,
- wyszukiwanie fragmentów które można zilustrować,
- ilustrowanie treści wytworami plastycznymi jako przygotowanie do planu,
- rozsypanki wyrazowe i zdaniowe,
- układanie opowiadania z rozsypanych zdań,
- segregowanie wyrazów (np. wg części mowy)
- loteryjki ortograficzne

KLASA III

- zdawanie sprawy z treści po jednorazowym czytaniu,
- wyodrębnianie postaci i zdarzeń w utworach literackich,
- odróżnianie zdarzeń istotnych od mniej istotnych,
- wskazywanie postaci głównych i drugorzędnych,
- wyszukiwanie fragmentów zawierających opis wyglądu i cech bohatera,
- ustalanie kolejności zdarzeń,
- wskazywanie wydarzenia decydującego o zmianie w postępowaniu bohatera,
- wybieranie najpiękniejszych i najważniejszych fragmentów opowiadania,
- wyróżnianie w tekstach opowiadań, opisów, dialogów,
- wskazywanie głównej myśli utworu,
- nada nadawanie innego tytułu opowiadania

Strategia: ZNAJDŹ GŁÓWNĄ MYŚL

Proszę na podstawie tekstu uzupełnić schemat.

Najważniejszy problem

Opis problemu:

Dodatkowe informacje:

Podsumowanie

Strategia PRZED - W TRAKCIE - I PO LEKTURZE

Prześledź tekst, zorientuj się, czego dotyczy. Zastanów się, co wiesz na dany temat. Wypełnij tabelę.

Przed lekturą	W trakcie lektury		Po lekturze
Czego się dowiem?	Przykłady potwierdzające moje przypuszczenia	Przykłady pokazujące, że nie miałam racji	Czego się dowiedziałem?
Na czym to polega?			Co o tym myślę po przeczytaniu tekstu?
Jak się zakończy?			